

NORGES HØYESTERETT

Den 30. august 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Webster, Falkanger og Kallerud i

HR-2013-01859-U, (sak nr. 2013/1369), straffesak, anke over dom:

A (advokat Siv Elisabeth Hveberg)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og straffutmåling i sak om blant annet trusler fremsatt under særdeles skjerpene omstendigheter.
- (2) Ved tiltalebeslutning utferdiget av Statsadvokatene i Hedmark og Oppland 15. september 2011 ble A, født 3. oktober 1969, satt under tiltale ved Sør-Østerdal tingrett for overtredelse av:

I. Straffeloven § 227 annet straffalternativ
for i ord eller handling å ha truet med en straffbar handling som kan medføre høyere straff enn 6 måneders fengsel, under slike omstendigheter at trusselen var skikket til å fremkalle alvorlig frykt, og det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter

Grunnlag:

En gang i november 2010 på bopel i X i Y rettet han en hagle mot B, og uttalte at 'hagla var ladd' og gjentok flere ganger at han 'skulle skyte ham' eller lignende.

II. Våpenloven § 33 første ledd annet punktum jf § 15 annet ledd
for å ha eid eller innehatt ammunisjon som var ervervet i strid med våpenloven

Grunnlag:

Tirsdag 19. april 2011 kl 10.00 på bopel i X i Y oppbevarte han 15 haglepatroner, som var ervervet uten tillatelse fra politiet.

**III. Straffeloven § 162 første ledd
for ulovlig å ha tilvirket og oppbevart narkotika, eller medvirket til dette**

Grunnlag:

Forut for tirsdag 19. april 2011 på bopel i X i Y dyrket han en eller flere cannabisplanter.

**IV. Legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd
for uten lovlig atkomst å ha brukt narkotika**

Grunnlag:

Kort tid forut for tirsdag 19. april 2011 i X i Y brukte han marihuana."

- (3) Under hovedforhandlingen i Sør-Østerdal tingrett fremkom opplysninger som tingretten mente kunne reise tvil om tiltaltes tilregnelighet. Retten besluttet derfor at det særskilt skulle forhandles og avsies avgjørelse om enkelte deler av skyldspørsmålet i påvente av en rettspsykiatrisk undersøkelse, jf. straffeprosessloven § 288.

Ved tingrettens dom 16. april 2012 ble A frifunnet for overtredelsen av straffeloven § 227. Retten avsa samtidig kjennelse med slik slutning:

"A, født 03.10.1969, har foretatt de handlinger som er omhandlet i post II, III og IV i tiltalebeslutningen fra Statsadvokaten i Hedmark og Oppland av 15.09.2011."

- (4) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen for overtredelse av tiltalebeslutningens post I til Eidsivating lagmannsrett.
- (5) Ved Sør-Østerdal tingretts dom 23. januar 2013 ble A domfelt for forholdene i tiltalepostene II, III og IV og for en ytterligere overtredelse av straffeloven § 162 første ledd som gjaldt dyrking av 12 cannabis-planter forut for 1. oktober 2012. Straffen for disse forholdene ble av tingretten satt til fengsel i 24 dager, som ble gjort betinget med en prøvetid på to år, jf. straffeloven §§ 52-54.
- (6) Eidsivating lagmannsrett avsa dom 29. april 2013 med slik slutning:

"A, født 3. oktober 1969, dømmes for overtredelse av straffeloven § 227 annet straffalternativ, jfr. § 232, samt de forhold som ble rettskraftig avgjort ved Sør-Østerdal tingretts dom av 23. januar 2013, alt sammenholdt med straffeloven § 62, § 63 og § 64, til fengsel i 120 - etthundreogtyve - dager.

Ved soning av fengselsstraffen kommer varetekt til fradrag med 2 - to - dager."

- (7) A har anket over lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og straffutmåling. Han gjør i korte trekk gjeldende:
- (8) Lagmannsretten har uriktig kommet til at det ikke forelå nødverge, jf. straffeloven § 48. Slik A oppfattet situasjonen, fantes det ingen handlingsalternativer, og han må da frifinnes.
- (9) Det er en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke ba de sakkyndige gi en redegjørelse for sitt arbeid, ettersom de sakkyndige var i betydelig tvil om forhold som har betydning for skyldspørsmålet og straffespørsmålet. Det er videre en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke har redegjort for hvordan den har kommet frem til at As tilstand skyldtes at han var ruspåvirket av narkotika, eller redegjort for hva som finnes bevist når det gjelder As

subjektive oppfatning av situasjonen.

- (10) Det anføres subsidiært at riktig straff er betinget fengsel, alternativt samfunnsstraff. Det anføres at straffeloven § 56 a og b kommer til anvendelse, at det må tas større hensyn til tiltaltes personlige forhold, samt at det må vektlegges at saken har tatt lang tid uten at dette skyldes A.
- (11) *Påtalemyndigheten* har inngitt bemerkninger og anfører at dommen er riktig. Når det gjelder de påståtte saksbehandlingsfeilene, fremholder påtalemyndigheten at partene – i samsvar med en omforent fremgangsmåte – fikk rikelig anledning til å stille spørsmål til de sakkyndige. Ved sine svar på spørsmålene fra partene og dommerne redegjorde de sakkyndige også for sitt arbeid mer generelt. Retten fikk dessuten fremlagt alle de skriftlige erklæringene.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (13) A ble frifunnet for overtredelse av straffeloven § 227 i tingretten, men han ble domfelt i lagmannsretten. Ifølge straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum jf. andre ledd fjerde punktum kan anken da bare nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram. Avgjørelsen skal begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (14) A har for det første anket over lagmannsrettens lovanvendelse. Han mener lagmannsretten uriktig har lagt til grunn at han ikke handlet i nødverge. Lagmannsretten har uttrykt at den var i tvil om hva som var hans subjektive forståelse av situasjonen og han skulle da ha vært frifunnet.
- (15) Dette kan etter utvalgets syn klart ikke føre frem. Lagmannsretten har vurdert anførselen om nødverge på følgende måte:

"Lagmannsretten er i betydelig tvil om tiltalte reelt sett hadde en slik subjektiv oppfatning, og er av den oppfatning at hvis tiltalte trodde han ville bli angrepet, så er det nærliggende å tro at det skyldtes at han var ruspåvirket av narkotika. Det vises her til at de ytre omstendighetene ikke ga tiltalte noen grunn til å være bekymret for at fornærmede skulle angripe ham, og at tiltalte selv har forklart at han på denne tiden røykte mye hasj. I det hele virker tiltaltes forklaring om en mulig nødvergesituasjon oppkonstruert.

Lagmannsretten mener det imidlertid ikke er nødvendig å ta endelig stilling til tiltaltes subjektive oppfatning, idet tiltalte uansett ved å true fornærmede med en ladd hagle, har opptrådt utilbørlig i forhold til den trusselsituasjonen han eventuelt opplevde. Tiltalte har gått langt ut over det som var nødvendig for å avverge et eventuelt forestående angrep fra fornærmedes side. Det vises bl.a. til at han kunne ha prøvd å snakke med fornærmede, eller han kunne bedt ham om å reise, før han tok frem hagla. Tiltalte kunne alternativt fortsatt holdt seg unna slik han har forklart at han i lang tid gjorde mens fornærmede og samboeren satt og pratet sammen. Endelig kunne tiltalte ha reist fra stedet hvis han opplevde situasjonen som så alvorlig at han måtte true med ladd skytevåpen."

- (16) Etter utvalgets syn viser begrunnelsen at lagmannsretten her har bygget på riktig lovanvendelse.
- (17) Heller ikke As anke over saksbehandlingen kan føre frem. Etter straffeprosessloven § 144 skal de sakkyndige avhøres etter de regler som gjelder for vitner. Hvordan retten nærmere velger å legge opp forklaringene fra sakkyndige må tilpasses etter saken og er opp til rettens skjønn. Det synes på det rene at forsvareren fikk anledning til å stille spørsmål til de sakkyndige, og det må være tilstrekkelig. Noen ytterligere redegjørelse for hvordan retten kom frem til at

domfeltes eventuelle feiloppfatning av situasjonen måtte skyldes rus var det ikke grunn til kreve slik saken lå an.

- (18) At lagmannsretten ikke har tatt stilling til As subjektive oppfatning av at det forelå en nødvergesituasjon, utgjør heller ingen saksbehandlingsfeil. Lagmannsretten fant at A uansett hadde overskredet grensene for lovlig nødverge. Det var dermed ikke nødvendig å ta stilling til As subjektive oppfatning.
- (19) For det tredje har A anket over straffutmålingen. Det er domfellelsen for trusler som klart veier tyngst. Om straffenivået for verbale trusler generelt uttaler førstvoterende i Rt. 2011 side 61 avsnitt 17 at:
- "Høyesterett har tidligere lagt til grunn at straffen for alvorlige trusler i utgangspunktet er ubetinget fengsel mellom 15 til 30 dager, men at det avhengig av de konkrete omstendigheter kan være aktuelt med mildere eller strengere straff – eventuelt samfunnsstraff eller en betinget reaksjon, jf. Rt. 2008 side 401 avsnitt 11."**
- (20) Det dreier seg i denne saken om trussel med en ladd hagle, hvor straffeloven § 232 er gitt anvendelse. Den ankende parts opptreden må ha fremstått som svært skremmende.
- (21) Lagmannsretten har vist til Rt. 1994 side 74, hvor straffen ble satt til 8 måneders fengsel, og Rt. 1997 side 815, som utvalget antar er ment å være en henvisning til Rt. 1996 side 226, hvor straffen er satt til 10 måneders fengsel. Lagmannsretten påpeker at forholdene beskrevet i disse to sakene er mer alvorlig enn i den foreliggende saken. Dette er utvalget enig i og utvalget slutter seg til det utgangspunktet lagmannsretten har tatt i fengsel på 6-7 måneder.
- (22) Fra dette utgangspunktet har lagmannsretten gjort fradrag på 120 dager på grunn av tidsforløpet. Dommen omfatter også overtredelser av våpenloven og narkotikalovgivningen, og straffen er etter uvalgets syn ikke for streng.
- (23) Den ankende part har anført at lagmannsretten skulle ha anvendt straffeloven § 56 første ledd a eller b og idømt ubetinget fengsel eller samfunnsstraff. Utvalget finner det klart at § 56 første ledd bokstav b ikke kommer til anvendelse. Etter bokstav a kan retten sette ned straffen under det lavmål som er bestemt for handlingen, og til en mildere straffart når handlingen er foretatt for å redde noens person eller gods, men grensen for retten til dette etter §§ 47 og 48 er overskredet. Lagmannsretten har vurdert bestemmelsen, men kommet til at trusselen A har gjort seg skyldig i er for alvorlig til å sette straffen til en mildere straffart. Også denne vurderingen er utvalget enig i. Det er heller ikke grunnlag for å idømme samfunnsstraff i dette tilfellet. Høyesterettspraksis viser at samfunnsstraff i utgangspunktet ikke er aktuelt ved alvorlige trusler, se for eksempel Rt. 1993 side 789. A er heller ikke i en rehabiliteringssituasjon som kunne tilsi at dette utgangspunktet fravikes.
- (24) Etter dette er utvalget enstemmig kommet til at anken klart ikke kan føre frem og anken ikke tillates fremmet.

SLUTNING:

Anken tillates ikke fremmet.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: